

DAGENS NYHETER.

Inrikes: 2003-09-30 [sida A05]

Varannan mördare psyksjuk. Psykpatienter överrepresenterade när det gäller grova våldsbrott, visar undersökning.

PER SNAPRUD

Mordet på Anna Lindh kan vara ett i en rad dåd begångna av psykiskt störda personer; mordet på en femåring i Arvika, vansinneskörningen i Gamla stan, järnspettsmannen i Åkeshov. Brotten har skapat en intensiv debatt om psykvården. En ny undersökning visar att mer än hälften av alla mord och dråp i Sverige begås av personer som fått sjukhusvård för psykiatriska sjukdomar. - Andelen brott som begås av människor som kommer från psykiatri är hög. Å andra sidan måste man ha klart för sig att de flesta psykiatriska patienterna inte begår några brott. Det gäller att inte fastna i någon galopperande moralpanik här, säger Martin Grann, chef för Centrum för våldsprevention vid Karolinska institutet.

Martin Grann och hans kollega Seena Fazel har jämfört Socialstyrelsens slutenvårdsregister med Brottsförebyggande rådets brottsstatistik. Studien gäller hela den svenska befolkningen under åren 1988 till 2000 och omfattar mer än 324 000 svenska våldsbrott.

Resultaten visar att människor som är diagnostiserat psykiskt sjuka står för 50,7 procent av de allvarligaste brotten _ mord och dråp. Den största gruppen, som står för 24,4 procent av alla mord och dråp, har diagnosen störning på grund av missbruk. Gärningsmän som varit inlagda för schizofreni eller någon annan psykos står för 22,2 procent av de allvarligaste brotten. Flera personer har så kallad dubbeldiagnos, de kan till exempel ha både en psykos och vara missbrukare.

Varje år begås drygt 100 mord och dråp i Sverige.

Personer med störningar på grund av missbruk gör sig skyldiga till betydligt fler fall av misshandel, sexualbrott och rån än psykopatienterna.

- Om man vill minska det totala våldet i samhället så har missbrukarvården en väldigt viktig roll, säger Martin Grann.

Psykiatienterna är överrepresenterade när det gäller mord, dråp och mordbrand - brott som ofta skapar stora rubriker. Men Martin Grann är bekymrad över massmediernas bild av att psykvården släpper ut människor som går raka vägen ut i samhället och mördar någon.

Det stämmer inte. Bara en procent av psykiaternas brott begås av någon som varit utskriven i mindre än tre månader. De som gör sig skyldiga till något våldsbrott gör det i genomsnitt efter två år.

En stor andel brott begås av människor som fått psykiatrisk vård, men de flesta psykiatriska patienter begår inga brott, säger Martin Grann vid Karolinska Institutet. Foto: JONAS LINDKVIST

- På det hela taget skulle jag tro att det är farligare att åka bil än att umgås med en person som har varit inskriven för psykiatrisk vård, säger Martin Grann. Hans undersökning är en av de största i sitt slag. Men resultaten säger inget om den långsiktiga utvecklingen. Sedan år 1967 har antalet vårdplatser för psykiskt sjuka i Sverige minskat från 36 000 till färre än 6 000. Många debattörer

har hävdat att färre vårdplatser leder till att fler psykiskt sjuka utan socialt skyddsnät hamnar i brottslighet. Men den slutsatsen vilar inte på någon solid vetenskap.

En av de mest ingående undersökningarna av sambandet mellan brottsligheten och antalet vårdplatser kommer från Australien. Där minskade antalet vårdplatser kraftigt i början av åttiotalet. Efteråt blev fler psykiskt sjuka dömda för olika brott. Men ökningen var ungefär lika stor bland människor utan någon psykiatrisk diagnos. Forskarnas slutsats blev att inget skulle bli bättre om man försökte vrida klockan tillbaka och spärra in fler av de sjuka.

PER SNAPRUD

per.snaprud@dn.se 08-738 22 25